

LA CASA GRAN: UN 'DÉJÀ VU'

CARLES BONET*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 17.12.07

A mitjans de l'any 1908, Ildelfons Sunyol va adreçar una carta al seu company Jaume Carner en què comentava les maniobres de la Lliga Regionalista contra l'esquerra catalanista. Tots dos havien estat fundadors i actius dirigents de la Lliga, però l'havien abandonat perquè discrepaven de l'evolució conservadora que li imprimia Francesc Cambó. A la carta, Sunyol es lamentava al seu amic del tracte que els dispensava el seu antic partit dient-li: "Fixa-t'hi bé: la política de la Lliga ha estat sempre la següent: sostenir (...) que al catalanisme li són indiferents les formes de govern i les doctrines polítiques. Fer sense dir-ho, i fins i tot negant-ho, política declaradament conservadora. Afirmar que els que en discrepen, això és, els que volen ser catalanistes i a més liberals i republicans, els que es volen preocupar dels restants problemes polítics i socials, són dissidents. Recorda bé que aquesta és la paraula que ens aplica sempre La Veu (el diari de la Lliga) quan parla de nosaltres".

DURANT ANYS, la Lliga va aconseguir convèncer l'opinió pública de la teoria del catalanisme únic. En el fons, el seu principal adversari era el catalanisme d'esquerres, però ho dissimulava llançant els seus atacs al Partit Radical de Lerroux, amb el qual van establir, com diu l'historiador Albert Balcells, un còmode bipartidisme, ja que "tant per a un partit com també per a l'altre, l'antagonista era l'adversari ideal, perquè la Lliga podia pretendre acaparar la causa catalanista i els lerrouxistes, l'espai de l'esquerra. En matèria econòmica i urbanística, els pactes entre les dues forces van ser freqüents".

Als anys 80, CiU va tractar ERC amb un displicent paternalisme. Als 90, amb desdeny, fins al punt de rebutjar diverses ofertes per alligar-s'hi (el 1995 i el

2000) i preferir fer-ho amb el PP. Actitud que va culminar el 2003, quan ni tan sols va considerar la possibilitat que ERC es pogués "atrevir" a pactar amb el PSC, error que va repetir la nit electoral de les eleccions catalanes de l'any 2006, encara que en aquesta ocasió va creure que seria el PSC qui no s'hi atreviria. La precipitada trucada a Madrid al conèixer-se els primers resultats va ser concloent i indueix a desconfiar sobre si hi havia una part oculta en el pacte Mas-Zapatero sobre l'Estatut.

Igual que la Lliga, CiU ja tracta decididament ERC com una dissidència del catalanisme, tàctica que ha redoblat en els últims mesos, cosa que ha provocat un confús estat d'opinió de molts militants de CiU i alguns d'ERC. I és que durant més de 20 anys Jordi Pujol també ha aconseguit assentar en les consciències el paradigma del catalanisme únic, si bé donant-li un nou nom --el pal de paller-- i un nou esquema consistent en un partit gran de govern i un altre de complementari, destinat a la mobilització. Un partit per governar i un altre per excitar. Però el paradigma que es va començar a debilitar en les eleccions catalanes de l'any 1999 es va ensorrar en les del 2003. Estem davant d'una nova etapa, i és lògic que en els partits hi hagi una certa crisi d'identitat.

És en la recerca de la identitat perduda on fa falta emmarcar el projecte de Casa Gran del Catalanisme que fa uns dies va llançar Artur Mas. Una altra vegada es pretén monopolitzar el catalanisme, i amb les mateixes argücies que Sunyol descobria. És molt revelador un vídeo que està penjat a la web del líder convergent que es titula Ni dretes, ni esquerres. Catalanisme!, un entranyable homenatge a Cambó.

Diuen que, a causa de les decisions d'Esquerra, el catalanisme s'ha debilitat. Pot ser que sigui una percepció, però la realitat inqüestionable és que des de l'any 2003 hi ha dos grups parlamentaris catalans al Congrés i dos més al Senat, i això no ho té ningú més. Si una de les manifestacions característiques del catalanisme polític és el de disposar de grups parlamentaris propis a Madrid, ningú pot negar que, des d'aquest punt de vista, el catalanisme s'ha enfortit.

DE TOTES maneres, un cop vist el tipus de propaganda aparellada a la teoria de la Casa Gran d'Artur Mas, em temo que estem davant una parafernàlia ja anacrònica. Efectivament, s'ha d'adaptar el catalanisme, però cal fer-ho sobre bases diferents de les tradicionals. Avui, la societat catalana té una complexitat pròpia de les societats avançades del primer món. Una nova immigració va arribant. Espanya ja està modernitzada i Madrid és una gran capital mundial. L'economia catalana es va allunyant de la dependència del mercat espanyol i es va obrint cada vegada més a la competència internacional.

Ara bé, si el catalanisme de principis del segle XX es va desenvolupar en un context de mercat espanyol protegit, on el greuge i la queixa davant Madrid dominaven l'acció política, si s'ufanejava d'una Catalunya avançada davant una Espanya endarrerida, si amb un pretensió i càndid paternalisme s'imposava la pedagogia envers l'Estat espanyol... en aquests moments tot això ja no serveix. Aquell o aquells que defineixin el nou rumb hauran de proposar a una societat molt més complexa que fa 100 anys els nous i grans consensos del catalanisme. Perquè si el catalanisme ha arrelat en la societat catalana és pels consensos que ha sabut articular, i no pas per l'habilitat conjuntural a patrimonialitzar-lo.

*Portaveu d'ERC al Senat.